

**KUZEYDOĞU BULGARİSTAN'IN
DELİORMAN (LUDOGORİYE) BÖLGESİ ETNİK TÜRKLERİNDE
KINA TÜRKÜLERİ**

Sibel PAŞAOĞLU *

ÖZET

Bu araştırma, Temmuz - Ağustos 2004 tarihlerinde, Kuzeydoğu Bulgaristan'ın Deliorman (Ludogoriye) Bölgesinde yer alan Tırgovishte, Razgrad, Ruse ve Shumen illerine bağlı bulunan Golyamo Sokolovo, Kamburovo, Kroyaç, Lovets, Trapishte ve Trıbaç köylerinde gerçekleştirilmiştir. Yürütülen saha derlemesinin amacı, günümüzde Bulgaristan'ın Etnik Türkleri olarak adlandırılan ve Osmanlı İmparatorluğu'nun çeşitli dönemlerde Rumeli'ne düzenlediği akınlar süresince ve sonrasında, bu bölgeye yerleştirilen, Müslüman Türk azınlığın etno-kültürel varlığına ve kaybolmakta olan geleneksel kültürel üretimlerine bir kez daha dikkat çekmektir. Sahada çalışılan kaynak kişilerin, bölgesel *Kına Gecesi* uygulamalarında okudukları ve bu bağlamda derlenebilen on iki adet türkünün transkripsiyon, sözel ve müzikal materyali aşağıda sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Etnik Türkler, Gelenekler, Kına Gecesi, Türkü

**KINA SONGS IN ETHNIC TURKS OF NORTHEAST BULGARIA'S
DELİORMAN (LUDOGORİYE) REGION**

ABSTRACT

This research has been realised at the Northeast part of Bulgaria's Deliorman (Ludogoriye) region in some villages like Golyamo Sokolovo, Kamburovo, Kroyaç, Lovets, Trapishte ve Trıbaç of Targovishte, Razgrad, Ruse and Shumen Municipalities by the period of July -August 2004. The aim of this area research is to

* Yrd. Doç. Dr., Trakya Üniversitesi Devlet Konservatuarı, Edirne, cybelle13@yahoo.com

drag up an attention, once again to the etno-cultural existence as so as to vanishing traditional-cultural products of a Muslim Turkish minority, well known today as an Ethnic Turks of Bulgaria. Twelve folk songs findings sang by the source people of the work research area at one of the traditional wedding practices, “Kına Gecesi” of the Turks of this region, are presented down with their transkriptions, words and musical materials.

Key Words: Ethnic Turks, Traditions, Kına Gecesi, Folk Songs

GİRİŞ

Düğün töreni öncesi uygulamalarından biri olan ve günümüzde daha çok, evlenecek genç kıza bir tür “veda” niteliğine bürünen Kına Gecesi, Kuzeydoğu Bulgaristan’da yaşayan Etnik Türk ve Müslüman azınlığın geleneksel kültür uygulamalarında önemli bir yer tutmaktadır. Bu geleneğin ve beraberindeki pek çok geleneksel, dinsel ya da din dışı temelli uygulamanın, günümüzde giderek daha az görülebildikleri ve ne yazık ki önlenemez bir biçimde, zaman içinde giderek yok olmaya yüz tuttıkları bilinmektedir. Kuzeydoğu Bulgaristan Türkleri arasında yukarıda belirtilen tarihlerde gerçekleştirilen bu saha araştırmasında, iki Kına Gecesi uygulaması gözlemlenmiştir. Katılımcı gözlem tekniği ile derlenen türkü materyali içerisinden 12 adet halk türküsü seçilmiş ve burada transkripsiyonlarına yer verilmiştir. Bu türkülerin seçiminde çeşitli etkenler belirleyici rol oynamıştır. Örneğin, Türkiye Türkleri arasında pek bilinmeyen, az duyulmuş ya da değişik ezgisel-sözel versiyonları ile bilinen-söylenen türküler olmasına özen gösterilmiştir. Böylelikle, bölgeye özgü geleneksel müzikal-kültürel zenginliklerden olan halk türkülerinin hiç olmazsa bir kısmının, derlenerek ve ilgililerle paylaşarak kaybolmaktan kurtarılması amaçlanmıştır. Gelin adayı genç kızın, doğduğu-büyüdüğü evden, ailesinden, sevdiklerinden ve yakın dostlarından, evlilik amacıyla da olsa ayrılıyor olmasının hissettirdiği hüznü, bazen daha da körükleyen bazen de şakacı sözler ve hareketli ezgileri ile dağıtmayı amaçlayan bu türkülere, Kına Gecesinde söylendikleri sıra göz önünde tutularak yer verilmiştir.

DERLENEN TÜRKÜLER

1. Şu Karşıda İki Pınar...
2. Sıra Sıra Kamişler...(Askerim)
3. Eminem'in Saçları...
4. Oglan, Oglan...
5. Kahve İçtim Filcandan...
6. Kızılıklar Oldu Mu...
7. İçme Rakıyı Zarar...
8. Benim Yeleğim Gibi...
9. Atej Başı Tuz Taşı...(Kaynam)
10. Altın Yüzük Parmağında...
11. Dağda Payton Yörümez...
12. Bahçelerde Börülce...

SONUÇ

Kaynak kişilerle, saha araştırması süresince yapılan görüşmelerde, katılımcı hanımlardan bazılarının, eskiden Kına Gecelerinin çok daha renkli geçtiğini ifade ettikleri tespit edilmiştir. Buralarda, bu gibi uygulamalarda geleneksel olarak türkü söyleyen ve bu türküleri güzel söyledikleri için her Kına Gecesinde özel görev verilen belli köylü kadınların vefatından sonra, gençlerden eski türküleri “*bilen pek kimsenin kalmadığı*” üzüntü ile vurgulanmıştır.

Ne yazık ki bunlar ve zaman içinde derlenemeyen sayısız halk türküsü, bunların yanı sıra pek çok özgün manevi geleneksel üretim, günümüzde bir insan ömrü ile sınırlı kalabilmektedir. Genç kuşaklar tarafından hak ettiği ilgiyi göremeyen bu ve benzeri kültürel değerler unutulup, kaybolmakta, tarihsel süreç içerisinde silinip gitmektedir. Durum değerlendirilmesine gidildiğinde ise - kaybolanın, renksizleşip-yok olup-gidenin kültürel bilincimizin ta kendisi olduğu ortaya çıkmaktadır. Yitirilenin, aslında bizi biz yapan özgün etno-kültürel dokumuzun olduğu açıktır. Bunun önüne geçmekte geç kalınmaktadır. Yine de, bu ve benzeri derleme çalışmaları ve saha araştırmalarının, çeşitli ulusal ve uluslar arası etno-kültürel projelerin, üniversitelerin

ve kültür bakanlıklarının ilgili birimlerince destek görmeleri, daha geniş olanaklar yaratılarak, yetişmiş bilinçli kadrolarca gerçekleştirilmelerini gündeme getirecek ve daha geniş coğrafyalara yayılmalarını sağlayabilecektir.

Şu Karşıda İki Pınar

Voice

Şu kar - şı - da i - ki - pı - nar
bi - ri bi - ri - ne u - yar naz - lı ya - rim ça - kı - rım.
Şu kar - şı - da i - ki pı - na - r
bi - ri bi - ri - ne u - yar.

1. Şu karşıda iki pınar
Biri birine uyar,
Nazlı yarım çakırım.
Şu karşıda iki pınar
Biri birine uyar.

2. Yar orada ben burada
Ayrılmaya kim kıyar,
Nazlı yarım çakırım.
Yar orada ben burada
Ayrılmaya kim kıyar.

3. Şu karşıda iki elma
Birin al birin alma,
Nazlı yarım çakırım.
Şu karşıda iki elma
Birin al birin alma.

4. Kaç güzelim karşımda durma
Canım al yarım alma,
Nazlı yarım çakırım.
Kaç güzelim karşımda durma
Canım al yarım alma.

5. Şu karşıda iki ceviz
Aramız Karadeniz,
Nazlı yarım çakırım.
Şu karşıda iki ceviz
Aramız Karadeniz.

Askerim

Voice

Sı - ra sı - ra ka - mi - ş - l e - r, Av - lı - la - ra da - ya - mı - ş lar,
5
Se - ni ba - na - ve - r - mi - ş ler, of, is - ter al is - ter a - l - m - a.

1. Sıra sıra kemişler,
Avlılara dayamışlar.
Seni bana vermişler of,
İster al ister alma.
Seni bana vermişler of,
İster al ister alma.

Uluşalım uluşalım,
Gel yarım buluşalım.
Ben askere gidiyorum,
Gel yarım sarmaşalım.

2. Tiren gider Mersine,
Direkleri tersine.
Hakikatlı yarım sen of,
El etmeden gelsene.
Hakikatlı yarım sen, of
Göz kırpmadan gelsene.

Uluşalım uluşalım,
Gel yarım buluşalım.
Ben askere gidiyorum,
Gel yarım sarmaşalım.

Eminemin Saçları

Voice

E - mi - ne - min saç - la - rı Kı - vır - cık - tır uç - la - rı,
4
Ne du - rur - sun be Ka - dir Say - sa - na gu - ruş - la - rı Yan - dım E - mi - nem E - mi - nem
7
Dol - dur E - mi - nem.

1. Eminemin saçları
Kıvrıktır uçları,
Ne durursun be Kadir
Saysana gurusları

Yandım Eminem, Eminem
Doldur Eminem.

2. Emne gider bağlara
Üzüm verir Ağlara,
İlişmeyin Emneye
Ko gitsin Bilallara.

Yandım Eminem, Eminem
Doldur Eminem.

3. Kara tiren kalkacak
Emne bize kaçacak,
Kaçma Emnem sen bize
Buban seni kesecek.

Yandım Eminem, Eminem
Doldur Eminem.

4. Kara tiren yolları
Emne bilir onları,
Çözme Emnem donları
Kim bağlayacak onları?

Yandım Eminem, Eminem
Doldur Eminem.

Oğlanın Elinde Tablası Var

Voice

Og- lan, og - lan kalk gi - de - li - m, Og- lan og - lan kalk gi - de - lim

5

Cı- ga-ra-yı fe- ne-ri ya-k gi - de - li - m Ne gü- zel og- la - n ya- la- bik ço- ban.

9

Tay ni- ni ni - nay ni - ni no - m tay- ni- ni ni- nay ni- nay nin - nay nay ni - ni nom

1. Oğlan, oğlan kalk gidelim,
Oğlan, oğlan kalk gidelim.
Cıgarayı feneri yak gidelim,
Ne güzel oğlan yalabik çoban.

Taynini nin nay nini nom,
Taynini nin nay nin nay nin nay nini nom.

2. Oğlan geldi duvari deldi,
Oğlan geldi duvari deldi.
Kalk gidelim oğlan uykumuz geldi,
Ne güzel oğlan yalabik çoban.

Taynini nin nay nini nom,
Taynini nin nay nin nay nin nay nini nom.

Kahve İçtim Filcandan

Voice

Kah - ve i - ç - ti - m fi - l - ca - n - dan ba - la - m ke - na - r -
la - nı mer - can - dan. Kız be - n se - ni - se - vi -
yo - ru - m hem yü - re - k - te - n hem can - dan. E - vi - mi
yık - tı - n, be - li - mi бүk - tü - n, ca - nı - mı yak - tı - n, Kız ne - re -
ye?

1. Kahve içtim filcandan balam
Kenarları mercandan.
Kız beni seviyom, balam
Hem yürekte hem candan.

Evimi yıktın, belimi бүktün,
Canımı yaktın oy nereye?
Evimi yıktın belimi бүktün
Canımı yaktın, kız nereye?

2. Karşıda oturannar balam
Derdimi arttırannar.
Bana bir akıl versin, balam
Sevdadan kurtulannar.

Kızılıcıklar Oldumu

Voice

Kı - zı - cık - lar ol - du - mu , çi - ni - le - re kon - du - mu?

4
Yol - la - dı - ğım mek - tu - plar , ya - rim se - ni bul - du - mu? Men - di - li e - li - ne,

7
men - dil ver - dim ce - bi - ne. Ka - ra kı - na yol - la - mış yar be - nim el - le - ri -

10
me. Men - di - lim var men - di - lden ben an - na - mam bu di - l

13
den. Göz - le - rim yol - da kal - dı naz - lı ya - ri bek - ler - ken,

16
Men - di - li e - li - ne men - dil ver - dim ce - bi - ne. Ka - ra kı - na yol - la - mış

19
yar be - nim el - le - ri - me. Bah - çe - ler - de gül va - rı mı,

22
gül-al - tın-da yol va - r - mı? Av-şa-ma si - ze ge - le - cem,
25
ya - ta-ğın-da ye- r var - mı? Men-di - li e - li - ne, men-dil ver-dim ce-bi- ne.
28
Ka-ra kı - na yol - la - mış yar be - nim el - le - ri - me.

1. Kızılıklar oldumu,
Çinilere kondumu?
Yolladığım mektuplar,
Yarım seni buldumu?

Mendili eline mendil verdim cebine,
Kara kına yollamış yar benim ellerime.

2. Mendilim var mendilden,
Ben anlamam bu dilden.
Gözlerim yolda kaldı,
Nazlı yarı beklerken.

Mendili eline mendil verdim cebine,
Kara kına yollamış yar benim ellerime.

3. Bahçelerde gül var mı,
Gül altında yol var mı?
Avşama size geleceğim,
Yatağında yer var mı?

Mendili eline mendil verdim cebine,
Kara kına yollamış yar benim ellerime.

İçme Rakıyı Zarar

Voice

İç- me ra- kı- yı za - rar fi-dan boy - lu - m, kız zü- lü- fü -nü ta -
rar. Kız ya- ri- ni gö - rü - n - ce e - la göz- lü - m,
ye- re dü - şüp- te a - ğ - lar. Ö - lü- yo- rum a - na cı - m
be - n, is - te- diğ- mi a - la- ca - m ben

1. İçme rakıyı zarar fidan boylum,
Kız zülûfünü tarar.
Kız yarini görünce ela gözlüm,
Yere düşüp te ağlar.

Ölüyorum anacım ben
İstedigimi alacam ben.

2. Rakı dolu şişesi fidan boylum,
Ateşime düşesi.
Yine karşıma geldin ela gözlüm,
Ciğerimin köşesi.

Ölüyorum anacım ben
İstedigimi alacam ben.

3. Ördek gölde yayılır fidan boylu
Birer birer sayılır.
Kız yarini görünce ela gözlüm,
Yere düşüp bayılır.

Ölüyorum anacım ben
İstedigimi alacam ben.

Benim Yeleğim Gibi

Voice

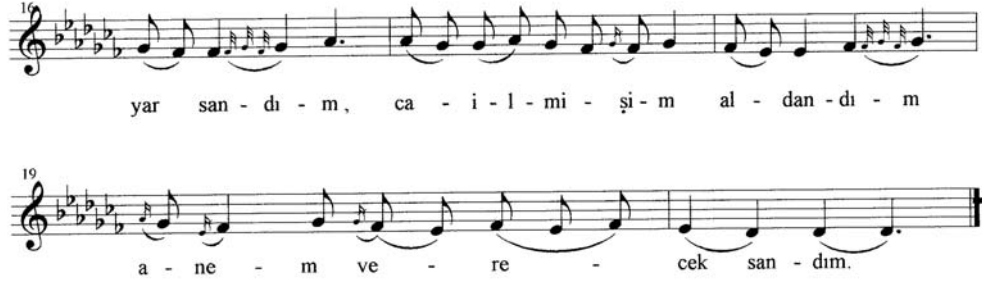
Be-ni - m ye - le - ğim gi - bi ya - ri - m sa - na

4
ö - re - yi - m, ya - ri - m sa - na ö - re - yim.

7
Be-ni be - ğen - mez i - se - n al bir - ta - ne

10
gö - re - yi - m, al bir - ta - ne gö - re - yim.

13
A - man, a - ma, a - man, ben yan - dı - m el - og - lu - nu ken - di - me

16 yar san - dı - m , ca - i - l - mi - ş i - m al - dan - dı - m

19 a - ne - m ve - re - cek san - dım.

1. Benim yelegim gibi
Yarım sana öreyim, yarım sana öreyim.
Beni beğenmezisen
Al bir tane göreyim, al bir tane göreyim.

Aman, aman, aman ben yandım,
El oğlunu kendime yar sandım,
Cailmişim aldandım
Anem verecek sandım. (Yalan sözlerine inandım).

2. Denizin boylarında
Parası olan gezer, parası olan gezer.
Yar üstüne yar sevmiş
Benden neresi güzel, benden neresi güzel.

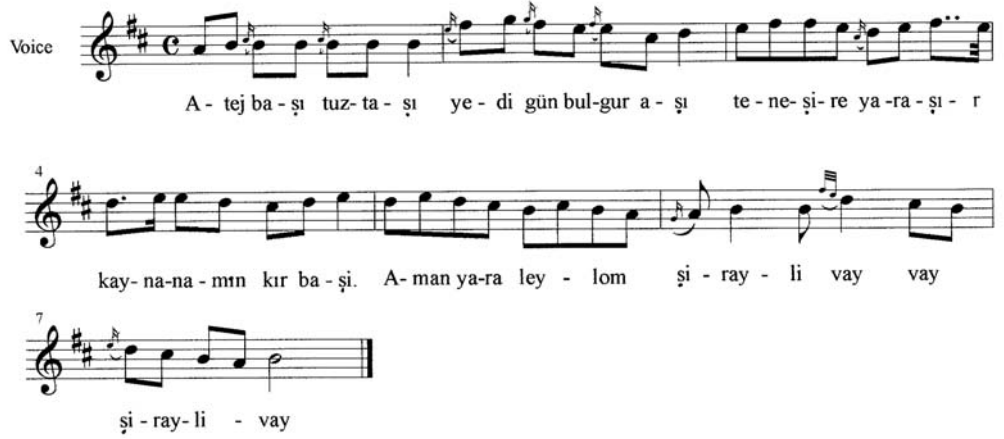
Aman, aman, aman ben yandım,
El oğlunu kendime yar sandım,
Cailmişim aldandım,
Anem verecek sandım. (Yalan sözlerine inandım).

3. Sırtındaki yeleşti
Ben örmedimmi yarım, ben örmedimmi yarım.
Ellere göz kırparken
Ben görmedimmi yarım, ben görmedimmi yarım.

Aman, aman, aman ben yandım
El oğlunu kendime yar sandım,
Cailmişim aldandım,
Anem verecek sandım. (Yalan sözlerine inandım).

Kaynam

Voice

A - tej ba - şı tuz - ta - şı ye - di gün bul - gur a - şı te - ne - şı - re ya - ra - şı - r
kay - na - na - mın kır ba - şı. A - man ya - ra ley - lom şı - ray - li vay vay
şı - ray - li - vay

1. Atej başı tuz taşı,
Yedi gün bulgur aşı.
Teneşire yaraşır,
Kaynanamın kır başı.

Aman yara ley lom şırayli vay vay, şırayli vay.

2. Atej başında maşa,
Kalk Adem beni boşa.
Boşaycaksan tez boşa,
Kalmayalım biz kışa.

Aman yara ley lom şırayli vay vay, şırayli vay.

3. Atej başı yarıldı,
Kaynam bana darıldı.
Darılırsa darılısın,
Oğlu bana sarılısın.

Aman yara ley lom şırayli vay vay, şırayli vay.

Altın Yüzük Parmağımda

Voice

Al - tın yü-zü - k par - ma - ğı - m - da kan - ta-şı , kan - ta - şı

5
ak - tı git - ti - i ır - mak o - l - du Göz - ya - şı - m, göz - ya - şım.

Altın yüzük parmağımda
Kan taşı, kan taşı.
Aktı gitti ırmak oldu
Gözyaşım, gözyaşım.

Yandı bağırim ateş ile
Sönmedi, sönmedi.
Anam babam kıymetimi
Bilmedi, bilmedi.

Yandı bağırim ateş ile
Sönmedi, sönmedi.
Anam babam istediğime
Vermedi, vermedi.

Dağda Payton

Voice

Dağ-da pay-ton yö - rü - mez kış-ta ka-r-la - r e - ri - mez yü-re-ğim-de

6
- - o - la-n sev - da - a per-de - li - di - ir gö - rü - l - mez.

1. Dağda payton yürümez,
Kışta karlar erimez,
Yüreğimde olan sevda,
Perdelidir görülmez.

Eranızda yokmudur
Ben gibi bağı yanık

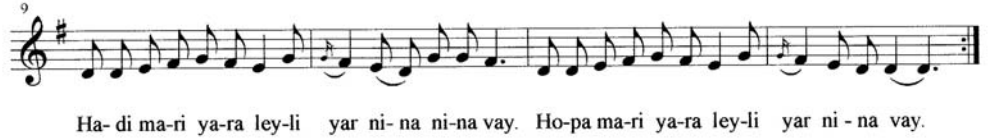
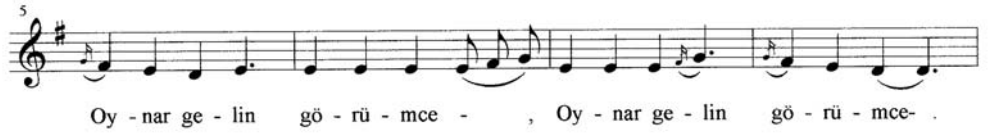
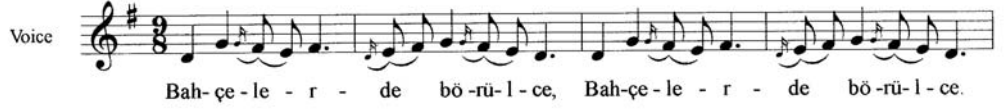
2. Yımeme gam eyledim
Öldüreyimmi kendimi
Gam içinmi yarattın
Yaradın sen beni.

Eranızda yokmudur
Ben gibi bağı yanık

3. Sular akar boz bıranık
Eller uyur ben uyanık
İçinizde varmıdır
Ben gibi bağı yanık

Eranızda yokmudur
Ben gibi bağı yanık

Bahçelerde Börülce

1. Bahçelerde börülce,
Bahçelerde börülce.
Oynar gelin görümce,
Oynar gelin görümce.

2. Oynasınнар görelim,
Oynasınнар görelim,
Bireraya gelince,
Yar yanıma gelince.

Hadi mari yara leyli yar nina nina vay
Hopa mari yara leyli yar nina vay.
Hadi mari yara leyli yar nina nina vay
Hopa mari yara leyli yar nina vay.